

V. ROČNÍK, MÁJ 2014

09

DOBRÁ ŠKOLA

INŠPIRÁCIA PRE UČITEĽOV, KTORÍ CHCÚ BYŤ LEPŠÍ

- » **Známky alebo slovné hodnotenie?**
- » **O fyzike a ľuďoch so S. Tulejom**
- » **Navštívili sme montessori školu**
- » **Hrozí nám digitálna demencia?**
- » **Ako zvládať šikanovanie (2.)**
- » **Sfumato – splývavé čítanie**

Foto: Peter Ertl

“

Vzdelanie je najlepší liek proti manipulácii.

Dušan Ondrušek

Čo si tentoraz prečíte

03	Editoriál šéfredaktora	V. Burjan	Chrám, výťah, poistovňa... a čo ďalej?
03	Naša anketa	Redakcia	Trávite voľný čas medzi učiteľmi?
04	Nepáči sa nám	D. Božová	Prečo šetríme na talentoch?
05		A. Rynke	Stačili by aj lektori?
05	Stípček pre hosta	D. Jaura	Tvárou k svetlu
06		P. Ičo	Krok v ústrety
07		J. Krško	Mená, ktoré ožili
07	Úvahy po zvonení	V. Burjan	Učiteľ nie je Google
08	Vyspovedali sme	L. Kunová	Slavomír Tuleja: O fyzike a ľuďoch
10	Číslo na zamyslenie	V. Burjan	Otvorenými on-line kurzmi prešlo 10 miliónov študentov
11	Za a proti	V. Burjan	Mali by sme zrušiť známky a používať slovné hodnotenie?
12		M. Páleníková	Sfumato – keď deti kričia
13	Naši učitelia	A. Chlupíková	Sama za seba
14	Skutočný príbeh	Redakcia	Držte si toho debila!
16	Predstavujeme „iné“ školy	L. Kunová	Pokoj v duši
19		V. Burjan	Ani správne, ani chybne
20		P. Lengyel	Ako si poradiť so šikanovaním (2.)
21		PR-článok	Junior Achievement: Môžeme mať všetko?
22		E. Akáčová	Rozprávajte sa, ako len chcete
23		Ľ. Jaško	Ako pripravujeme seba a svoje deti o rozum
23	Nikto nepríde	P. Bero	Ako začať deň
24		Z. Kohútová	Dilemy presahujúce história
25	Inšpirácia od kolegov	K. Kosánová	Varíme podľa Ľudovíta Fullu
25		S. Bodláková	Portréty známych Slovákov
26		J. Zvolenský	Dejepis vlastnými rukami
27		P. Benovics	Improvizovaná prírodroveda
28	Pedagóg v galérii	V. Burjan	Radiť mladým nie je jednoduché
30	Otázky pre špekulantov	V. Burjan	Zaujímavé otázky pre zvedavých žiakov a ich učiteľov
30	Odpovede pre špekulantov	V. Burjan	Odpovede na otázky z DOBREJ ŠKOLY č. 5-08
32		L. Lózsi	Aby nikto nezostal sám
33	Surfujte s nami	P. Farárik	Pohľad z výšky i cesty v čase
33		Z. Golianová	Hodiny plné appiek
34	Zelená škola	M. Piláriková	Pre stromy nevidia les
35	Veľká prestávka	M. Kičinko	Zápisí sklerotického učiteľa (21.)
35	Pedagogická poradňa	V. Burjan	Netrápte sa, zdôverte sa!
36	Vieme o všetkom	Redakcia	Krátke správy o akciách pre školy, učiteľov a žiakov
38		Z. Berová	Tri dni pre osobný rozvoj
38		Redakcia	Pomôžte nám s DOBROU ŠKOLOU!
39		Redakcia	Ako si možno kúpiť a predplatiť DOBRÚ ŠKOLU
40	Fotogaléria DOBREJ ŠKOLY	Redakcia	Zaujímavé fotografie zo života škôl

Mená, ktoré ožili

ÚVAHY
PO ZVONENÍ

► Jaromír KRŠKO, Filozofická fakulta UMB, Banská Bystrica

Vysokoškolská prednáška, ktorá začala teoretickým výkladom, ale skončila ako výprava do sveta mien s nadšeným sprievodcom.

Jednu sobotu som učil externých poslucháčov moju vedeckú lásku – onomastiku. V úvode kurzu sa zvyknem poslucháčov pýtať, čo je to onomastika a čím sa táto vedná disciplína zaobera. Kladných odpovedí býva málo, občas odpovedia, že je to náuka o vlastných menách. Ak učím externých študentov, ktorí sú väčšinou starší ako poslucháči denného štúdia, predpokladám, že niektorí už majú deti. Prelomiť bariéru sa mi zvyčajne podarí rozhovorom o deťoch a motivácii ich men.

Človeka poznáš po mene

Tentoraz som však napriek úvodnému rozhovoru videl, že suchá teória ich prestáva zaujímať a ako keby sa mi začali vzďaľovať. Vtedy som sa rozholol – vypol som počítač a dataprojektor a začal som rozprávať o tom, načo sú nám vlastné mená, pýtal som sa, čo dosiahneme tým, keď niekoho alebo niečo pomenujeme vlastným menom. Postupne som sa dostával k tomu, čo pred chvíľou ako suchú teóriu nechceli počúvať.

Pri antroponymii som hovoril o historickom formovaní slovenských priezvisiek, pôvode a motivácií krstných mien, predstavil som rebríčky najpopulárnejších slovenských mužských a ženských mien. Spoločne sme diskutovali o tom,

kto komu a prečo môže dať prezývku. Pred poslucháčmi sa začali otvárať prieny onomastiky, psychológie, sociológie, história. Prednáška z onomastiky sa postupne zmenila na plnohodnotný seminár. Študenti sa rozhovorili o prezývkach spolužiakov zo stredných škôl, ukázal som im možnosť výskumu prezývok na základe sociogramu skupiny a postavenia jednotlivcov v nej.

Pri chrématonymii sme sa rozprávali o reklamnej funkcií názvu výrobku, ale pozornosť som venoval najmä logonymám – názvom firiem. Diskutovali sme o tom, akú informáciu môžu vložiť do obchodného mena, ako ich môžu vnímať klienti, konkurencia a podobne.

Čo rozpráva krajina a mesto

Ďalšiu časť prednášok som začal rozprávaním o toponymii. Toponymá ponámenúvajú dôležité orientačné objekty, akými sú vody, pohoria, vrchy, lesy, lúky, polia, ... Tieto vlastné mená sú živou kronikou ľudstva – ak sa zamyslime, vieme z nich vyčítať to, ako človek v minulosti vnímal krajinu, odkiaľ ju pozoroval, čo všetko poznal a používal. Historické toponymá uchovávajú starú lexiku, ktorá už dnes neexistuje, tieto názvy sú svedkami presunov etník. Cez toponymiu môžeme podporovať toleranciu medzi ľuďmi, bojať proti xenofóbií. Nemci, Valasi, Rusíni, Česi, Poliaci a ďalšie etniká väčšinou neprišli na toto územie ako dobyvateľia, ale ľudia, ktorí mnoho vedeli, poznali nové veci a chceli žiť lepšie v novom domove. Ich jazyk zostal zachovaný v toponymách, ktoré pretrvali stáročia. Na druhej strane som študentom predstavil najmladší druh toponým – urbanonymá a ukázal som im dynamiku zmien v názvoch ulíc a vplyv ideológie na ich podobu. Nielen ľudia, ale aj mená majú svoje osudy. Študenti boli nadšení. ■

Ilustr. foto: <http://commons.wikimedia.org>

Učiteľ nie je Google

Pri blúdení internetom som natrafil na informáciu, že spoločnosť Raabe organizuje pedagogickú konferenciu s názvom *Učiteľ nie je Google...* (názov ešte pokračuje, zatiaľ neprebradl ako). Dobre zvolený názov, hneď ma zaujal! Keďže som v tej chvíli nevidel pokračovanie názvu ani program akcie, začal som sám pre seba uvažovať, čo tie slová vo mne evokujú. Nešlo mi ani tak o ich pravdivosť (tá je zrejmá), skôr som rozmyšľal, prečo niekto názvom konferencie prízvukuje, že učiteľ nie je Google. Na čo tým reaguje? Máme to konštatovanie vnímať ako istý obranný postoj? Očakávajú dnešní žiaci, že učitelia budú všetko vedieť? Je potrebné verejne hajti právo učiteľov na istú miestu nevedomostí? Alebo je to myšlené tak, že učiteľ nie je Google, pretože je v skutočnosti oveľa viac ako Google? Tézu „učiteľ nie je Google“ totiž možno chápať dvojako. Buď tak, že učitelia nie sú takí dokonalí ako Google, alebo tak, že učitelia sú omnoho dokonalejší ako Google (a prirovanie ku Googlu ich uráza). Napokon som (aj vďaka Googlu) našiel celý názov konferencie, ktorý znie: *Učiteľ nie je Google, nemôže a nemusí vedieť všetko*. Teda v istom zmysle „obranný“ postoj... Môj osobný odkaš učiteľom by znel inak: *Učiteľ nemôže vedieť všetko, preto by mal dokonale ovládať Google*. Mám totiž podозrenie, že mnogí učitelia vedia o Googli iba toľko, čo dosluhujúci prezident hlavy štátu, ktorý ho podľa vlastných slov používa „na komunikáciu“.

A je tu aj ďalšia dôležitá otázka, ktorá visí vo vzduchu, no nikto sa ňou väzne nezapodieva: aká má byť úloha učiteľa vo svete, v ktorom má takmer každý žiak na smartfóne Google? Čo dôležité vie učiteľ ponúknuť žiakovi navyše oproti Googlu? Osobne vidím takých vecí veľa. Aj preto nechápem, prečo toľko učiteľov stále funguje ako nedokonalý Google. ■

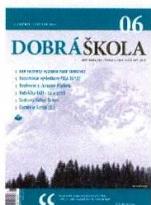
► Vladimír BURJAN

K DOBREJ ŠKOLE sa dostanete mnohými spôsobmi. Vyberte si!

Tlačené vydanie

- ▶ predplatné pre školy
- ▶ doručované poštou

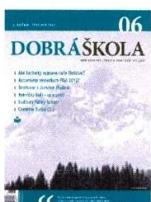
Ak ste učiteľom, presvedčte vedenie vašej školy, aby DOBRÚ ŠKOLU predplatiло. Pre školy existujú výhodné množstevné zľavy a pri objednaní väčšieho počtu výtlačkov získa škola rôzne bonusy. Napríklad pri odbere 10 a viac tlačených výtlačkov bude každý učiteľ dostávať DOBRÚ ŠKOLU aj ako PDF.

Tlačené vydanie

- ▶ predplatné pre osoby
- ▶ doručované poštou

Ak sa vám nepodárá presvedčiť svojich nadriadených, môžete si tlačenú DOBRÚ ŠKOLU predplatiť aj ako jednotlivec (fyzická osoba). A k tlačenému vydaniu dostanete ako bonus aj PDF-verziu.

Ročné predplatné je **21,60 € (s DPH)**.

Tlačené vydanie

- ▶ bez predplatného
- ▶ osobný nákup

DOBRA ŠKOLA už je konečne aj vo volnom predaji po celom Slovensku. Môžete si ju kúpiť na 1 000 predajných miestach (stánky, trafiky, obch. centrá).

Cena časopisu je **1,30 € (s DPH)**.

Digitálne vydanie

- ▶ predplatné pre osoby
- ▶ stahujete si PDF

Ak chcete pravidelne čítať DOBRÚ ŠKOLU, ale nechceť zaplatiť 21,60 € za ročné predplatné tlačeného vydania, existuje pre vás lacnejšia možnosť – môžete si nás predplatiť v elektronickej podobe. Jednotlivé čísla si budete môcť stahovať vo formáte PDF z našej webstránky. Ročné predplatné je iba **6,00 € (s DPH)**.

Digitálne vydanie

- ▶ predplatné pre osoby
- ▶ cez Apple AppStore

Ak vlastníte iPad, iPhone alebo iPod Touch, môžete náš časopis čítať pochadne priamo na svojom iZariadení. Stačí v AppStore zadať do vyhľadávania „Dobra skola“ a nainštalovať si našu aplikáciu. Tá pridá DOBRÚ ŠKOLU do Newsstandu (Stánku). Jedno číslo si môžete stiahnuť zdarma, ostatné si môžete kúpať jednotlivo (po **0,89 €**) alebo si za **7,99 €** predplatiť nasledujúcich 10 čísel. S predplatným automaticky získate mnoho starších čísel zdarma. A nielen to: už od januára 2014 bude elektronická verzia DOBREJ ŠKOLY o niekoľko strán bohatšia ako jej tlačená podoba.

DOBRA ŠKOLA

inšpirácia pre učiteľov,
ktorí chcú byť lepsi

Ročník V, číslo 09 (máj 2014)

Vychádza raz mesačne, 10 x ročne
(okrem júla a augusta)

Zadané do tlače 24. apríla 2014
Náklad tohto čísla: 4 000 ks

Cena vo voľnom predaji: 1,30 € (s DPH)
Evidenčné číslo MK SR: 3814/09
ISSN 1338-0338 (tlačené vydanie)
ISSN 1338-8444 (online)

Séfredaktor

RNDr. Vladimír Burjan
Burjan@casopisdobraskola.sk

Redakcia

Mgr. Lenka Kunová
Kunova@casopisdobraskola.sk
Mgr. Martina Sondej
Sondej@casopisdobraskola.sk

Grafika

Mgr. Matej Kimlička
Kimlicka@casopisdobraskola.sk

Ďalšie kontakty

redakcia@casopisdobraskola.sk
prispevky@casopisdobraskola.sk
inzercia@casopisdobraskola.sk
predplatne@casopisdobraskola.sk
pracovnelisty@casopisdobraskola.sk

Web

www.casopisdobraskola.sk
<https://www.facebook.com/pages/Casopis-DOBRA-ŠKOLA/255365942047>

Redakcia

Vranovská 6, 851 02 Bratislava
Tel.: 02 / 63 81 26 89

Vydavateľ

EXAM testing, spol. s r. o.
P. O. Box 215, Vranovská 6
854 02 Bratislava 5

IČO: 35891726
DIČ: 2021846849
IČ DPH: SK2021846849

Tlač

www.polygrafcentrum.sk

Príspevky nemusia vyjadrovať názor redakcie. Za obsah textov a fotografií zodpovedajú autori. Za obsah a pravdivosť inzerátov zodpovedajú ich zadávateľia. Vydavateľ si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov.

© EXAM testing, spol. s r. o., Bratislava, 2014. Všetky práva vyhradené. Akékoľvek šírenie alebo rozmenožovanie uverejnených textov a fotografií je možné iba s výslovne písomným súhlasom vydavateľa.

DOBRA ŠKOLA si môžete predplatiť na
www.casopisdobraskola.sk
Je to jednoduché a nič vám neujuje!